

بسم خدا

دانشگاه فرهنگیان

انتشارات دانشگاه فرهنگیان

www.ketab.ir
بودن یا شدن؟

مؤلفان:

دکتر مریم نادری؛ مدرس دانشگاه فرهنگیان

دکتر نعمت الله موسی پور؛ هیات علمی دانشگاه فرهنگیان

سرشناسه: نادری، مریم، ۱۳۵۰-
 عنوان و نام پدیدآور: هویت بودن یا شدن؟/مولفان مریم نادری، نعمت الله موسی پور.
 مشخصات نشر: تهران، دانشگاه فرهنگیان، انتشارات، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۲۴۷ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۵۰-۷۴-۲
 قیمت: ۳۷۰۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی: قیفا
 یادداشت: کتابنامه.
 موضوع: هویت
 موضوع: Identity (Philosophical concept)
 موضوع: ایرانیان -- هویت
 موضوع: Iranian--*Identity
 موضوع: هویت -- جنبه های اجتماعی
 Identity (Philosophical concept) -- Social aspects
 موضوع: هویت
 موضوع: ایرانیان -- هویت نژادی
 Iranian -- Race identity
 موضوع: شناسه افزوده: موسی پور، نعمت الله، ۱۳۴۳-
 شناسه افزوده: دانشگاه فرهنگیان، انتشارات
 رده بندی کنگره: BD۷۳۶
 رده بندی دیویی: ۱۱۱/۸۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۹۱۴۴
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: قیفا

دانشگاه فرهنگیان

انتشارات دانشگاه فرهنگیان

هویت

بودن یا شدن؟

مؤلفان: دکتر مریم نادری

دکتر نعمت الله موسی پور هیأت علمی دانشگاه فرهنگیان

طراح جلد: مجتبی بابائیان

صفحه آرا: فاطمه لک

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۵۰-۷۴-۲

بهای کتاب: ۳۷۰۰۰۰ ریال

چاپ و صحافی: طرح نو

تمامی حقوق مربوط به انتشار این اثر برای ناشر محفوظ و نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است.

نشانی:

تهران، شهرک قدس، بلوار شهید فرحزادی، خیابان تربیت معلم

دانشگاه فرهنگیان، کدپستی ۱۹۳۹۶۱۴۴۶۴

نشانی پایگاه اینترنتی دانشگاه: <https://cfu.ac.ir>

تلفن: ۸۷۷۵۱۲۶۸

فهرست مطالب

۷.....	پیش گفتار.....
۱۰.....	مقدمه.....
۱۸.....	اهمیت بحث.....
۲۳.....	فصل اول : مفهوم شناسی هویت.....
۲۴.....	مفهوم هویت.....
۲۸.....	انواع هویت.....
۳۰.....	ویژگی های هویت.....
۳۲.....	سطوح مختلف هویت.....
۳۲.....	هویت شخصی.....
۳۳.....	هویت اجتماعی.....
۳۵.....	هویت ملی.....
۳۹.....	هویت فراملی.....
۴۵.....	فصل دوم: دیدگاه های مربوط به هویت.....
۴۶.....	هویت از دیدگاه متفکران جامعه شناسی.....
۵۰.....	هویت از دیدگاه متفکران فلسفه.....
۵۰.....	هویت از دیدگاه متفکران فلسفه غرب.....
۵۹.....	هویت از دیدگاه متفکران اسلامی.....
۶۷.....	هویت از دیدگاه ابن سینا.....
۷۶.....	هویت از دیدگاه سهروردی.....
۸۱.....	هویت از دیدگاه ابن عربی.....

۸۵..... هویت از دیدگاه ملاصدرا

۹۵..... هویت از دیدگاه متفکران روانشناسی

فصل سوم: هویت در باورهای فرهنگی - اجتماعی ایران..... ۱۰۷

پیشینه هویت ایرانی - اسلامی..... ۱۰۸

هویت ایرانی؛ ابعاد و مؤلفه‌های آن..... ۱۱۰

هویت اسلامی؛ ابعاد و مؤلفه‌های آن..... ۱۱۴

هویت ایرانی - اسلامی؛ ابعاد و مؤلفه‌های آن..... ۱۱۹

هویت ایرانی - اسلامی در گذر تاریخ از نظر مطهری..... ۱۲۸

آغاز بحران هویت ایرانی - اسلامی..... ۱۳۰

انشقاق هویت ایرانی و اسلامی..... ۱۳۱

چالش‌های هویت ایرانی - اسلامی پس از انقلاب اسلامی ایران..... ۱۳۲

فصل چهارم: تبیین مبانی فلسفی هویت ایرانی - اسلامی..... ۱۴۳

مبانی فلسفی هویت ایرانی - اسلامی..... ۱۴۴

مبانی هستی‌شناختی..... ۱۴۵

مبانی انسان‌شناختی..... ۱۵۱

مبانی معرفت‌شناختی..... ۱۵۸

مبانی ارزش‌شناختی..... ۱۶۶

فصل پنجم: تربیت..... ۱۷۵

مقدمه..... ۱۷۶

تبیین تربیت.....	۱۷۶
تربیت به مثابه فعالیت.....	۱۸۲
تعاملات تربیتی.....	۱۸۴
موقعیت تربیتی.....	۱۸۷
برنامه ریزی تربیتی.....	۱۹۰
برنامه درسی در نظام مدرس.....	۱۹۳
هویت و برنامه درسی مدرسه‌ای در ایران.....	۱۹۹

فصل ششم: تربیت هویت..... ۲۰۵

الگوی تربیت و تقویت هویت ایرانی-اسلامی.....	۲۰۶
بررسی عناصر الگوی تربیت و تقویت هویت ایرانی-اسلامی.....	۲۰۸
اهداف مورد نظر در الگوی تربیت و تقویت هویت ایرانی-اسلامی.....	۲۱۰
هدف غایی هویت.....	۲۱۱
اهداف واسطه‌ای هویت.....	۲۱۲
اصول و روش‌های الگوی تربیت و تقویت هویت ایرانی-اسلامی.....	۲۱۵
اصول مبتنی بر مبانی انسان‌شناختی و روش‌های تربیتی.....	۲۱۶
اصول مبتنی بر مبانی معرفت‌شناختی و روش‌های تربیتی.....	۲۲۵
اصول مبتنی بر مبانی ارزش‌شناختی و روش‌های تربیتی.....	۲۳۱

فصل هفتم: هویت ایرانی-اسلامی در دانشجو معلمان ایرانی..... ۲۴۵

منابع.....	۲۵۹
------------	-----

پیشگفتار

پرسش از هویت انسان سابقه‌ای به قدمت حیات انسان دارد. هنگامی که خداوند متعال از آفرینش آدم و لزوم سجده فرشته‌ها بر او سخن می‌گوید در جواب تردید فرشتگان، آدمی را موجودی معرفی می‌کند که برای جانشینی خدا بر روی زمین آفریده شده است. هویت از آن زمان که سقراط حکیم گفت «خودت را بشناس» تاکنون، در علوم مختلف روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و علوم سیاسی و غیره جایگاه مهمی یافته است، به گونه‌ای که مبنای بسیاری از مطالعات اجتماعی را تشکیل می‌دهد.

هویت عبارت است از مفهومی سازمان‌یافته از خود که از ارزش‌ها، باورها، و اهدافی که فرد برای خود می‌کند است تشکیل شده است. هویت به معنای آن است که فرد برای خود نظامی از ارزش‌ها و اهداف و عقاید وضع کند و به آن‌ها پایبند باشد. هویت مفهومی دقیق از خود است و در واقع نوعی نظریه‌ای شخصی در باب نوع بودن شخص است. در دنیای پست‌مدرن، هویت سرمایه مهمی تلقی می‌شود که موجب حس ارزشمندی در انسان می‌شود. با آنکه هویت امری شخصی است، اما موقعیت شکل‌گیری هویت، بافت اجتماعی است. اگر سه مسئله وجود انسان که فلسفه خلقت، فلسفه زندگی و فلسفه مرگ و جهان پس از مرگ است برای آدمی روشن شود و اینکه انسان بداند در چه جهانی زندگی می‌کند، چرا به دنیا آمده است، اصلاً کیست، و سرانجام به کجا خواهد رفت، آنگاه هویت خود را دریافته است.

اهداف و طرح کتاب: این کتاب تلاشی است برای فهم مفهوم

ابعاد و مؤلفه‌های هویت ایرانی-اسلامی و آراء اندیشمندان حوزه‌های مختلف از جمله روانشناسی، جامعه‌شناسی و فلسفه. هدف اصلی از تألیف کتاب آشنایی علاقمندان و دانشجویان با مفهوم هویت، انواع و سطوح آن، ابعاد و مؤلفه‌های هویت، مبانی، چالش‌های هویت ایرانی-اسلامی و الگوی تربیت هویت بوده است.

سعی بر آن بوده که مطالب کتاب، با تکیه بر مفاهیم و مبانی فلسفه تعلیم و تربیت نوشته شود و انتظار می‌رود که مطالعه آن بتواند علاقمندان را در درک کلی از مفهوم هویت ایرانی-اسلامی یاری رساند و بتواند مفید فایده قرار گیرد.

ایده اصلی این اثر در حین نگارش رساله دکتری نگارنده شکل گرفت. رساله مذکور تحت راهنمایی خانم دکتر طیبه ماهرزاده و آقای دکتر سید مهدی سجادی در دانشگاه الزهراء به انجام رسیده است. موضوع تألیف این اثر نیز برای قدرشناسی از زحمات این استادان بزرگوار، با آنان مطرح گردید و با اعلام رضایت آنان، کار نهایی با همکاری جناب آقای دکتر موسی پور پیگیری و نهایی شد؛ که در فرایند پژوهش و تدوین رساله نیز به طور غیررسمی مشارکت داشتند. مطالب کتاب در هفت فصل تنظیم شده است: در فصل اول مفهوم، انواع و سطوح مختلف هویت مورد بررسی قرار می‌گیرد، در فصل دوم هویت از منظر علومی چون جامعه‌شناسی و روانشناسی و فلسفه و متفکران آن‌ها بررسی می‌شود، در فصل سوم به ابعاد و مؤلفه‌های هویت ایرانی، هویت اسلامی، هویت ایرانی-اسلامی و بحران‌ها و

چالش‌های هویت ایرانی-اسلامی پرداخته می‌شود. در فصل چهارم مبنای فلسفی هویت ایرانی-اسلامی که شامل مبانی هستی‌شناختی، معرفت‌شناختی و ارزش‌شناختی است مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد. در فصل پنجم معنا و مفهوم تربیت، فرایند تربیتی، موقعیت تربیتی، برنامه‌ریزی تربیتی، برنامه درسی و هویت در نظام مدرسه‌ای ایران بیان می‌شود. فصل ششم به تربیت هویت پرداخته و الگویی جهت تربیت و تقویت هویت ارائه می‌دهد و سرانجام در فصل آخر هویت ایرانی-اسلامی دانشجو-معلمان دانشگاه فرهنگیان مورد سنجش و ارزیابی قرار گرفته است.

این اثر با استفاده از آثار پژوهشگران، نویسندگان و متفکران متعددی در داخل و خارج از کشور تولید شده است. آنان به معنای واقعی کلمه سازندگان ایده‌ای هستند که در اینجا دنبال می‌شود. وظیفه نگارنده است که از همه آنان قدرشناسی کنیم و برای مؤثر بودن افکار و آرای همه آنان دعا کنیم. باور دارم که بهبود این فکر با نقادی صاحبان تأمل ممکن می‌شود و بدین سبب از دانشجویان، پژوهشگران، اساتید و صاحب‌نظرانی که افتخار مطالعه این کتاب را به ما می‌دهند تقاضا می‌شود نقادی و راهنمایی خود با ما به اشتراک گذارند.

مریم نادری

مدرس دانشگاه فرهنگیان

Dr.naderi.m@gmail.com